

Fok programma BPS:

Het fokprogramma beschrijft de strategie om het geformuleerde fokdoel te realiseren. Een fokprogramma bestaat uit de volgende componenten:

1. Beschrijving van de informatie waarop de selectie is gebaseerd.
2. Methodiek van schatten van genetische aanleg voor de fokdoel kenmerken voor individuele paarden in de populatie.
3. Systemen voor selectie.

De doelstelling van een fokprogramma is om niet alleen voor de korte, maar ook voor de lange termijn vooruitgang te boeken. Het is daarom van belang dat met het te voeren fokbeleid voldoende genetische variatie in de populatie behouden blijft.

Informatie

Om te kunnen selecteren voor de in het fokdoel aangegeven kenmerken moet vastgesteld worden op basis van welke gegevens de selectie plaatsvindt. Eisen die gesteld worden aan selectiecriteria zijn de volgende:

1. De kenmerken zijn de fokdoel kenmerken zelf of dienen hier sterk mee te zijn gecorreleerd.
2. De kenmerken moeten nauwkeurig gemeten of beoordeeld kunnen worden.
3. De kenmerken moeten in een voldoende mate van erfelijk bepaald zijn.

In sommige gevallen zijn indirecte bronnen van informatie zinvoller dan directe informatie. Zo wordt beweging aan de hand en vrij bewegen beoordeeld als indirecte informatiebron voor sportaanleg. De kenmerken zijn redelijk gecorreleerd en er komt veel meer en veel eerder informatie beschikbaar voor vrij- bewegen aan de hand in vergelijking met gegevens uit de competitiesport. Om dezelfde reden zijn [IBOP](#) testen voor de gebruikskennmerken als indirecte informatie van groot belang.

Exterieur

De beoordeling van het exterieur speelt bij de fokkerij van BP paarden een grote rol. Het exterieur wordt beoordeeld in alle leeftijdklasse, van veulens tot oudere paarden. Exterieurbeoordeling is de basis van de stamboekopname van merries, is bepalend voor de primering en toekenning van predikaten en is een belangrijk onderdeel van de hengstenselectie. Het beoordelen en het selecteren voor exterieur staat ten dienste van de volgende componenten in het fokdoel:

1. Raskenmerken: de beoordeling van de raskenmerken van een paard vindt plaats bij de exterieurkeuring.
2. Sportaanleg: exterieurkenmerken geven informatie over de sportaanleg van een paard. De basisgangen, beoordeeld bij de exterieurkeuring, zijn van belang voor een sportpaard. Daarnaast wordt een paard beoordeeld voor (ten aanzien van de sport) functionele kenmerken, met name de bouw.
3. Duurzaamheid: verschillende exterieurkenmerken (bouw en beenwerk) geven informatie over de duurzaamheid van een paard.
4. De exterieurbeoordeling bestaat uit het beschrijven van 6 hoofdkenmerken (rastype, bouw, beenwerk, stap, draf en galop) is bepalend voor de primering van een paard.

Sportaanleg

De directe informatie m.b.t. aanleg voor gebruik in de sport, bestaat uit resultaten uit de competitiesport. Deze gegevens worden door het BPS benut voor ondermeer het selecteren van oudere hengsten voor de fokkerij, evaluatie van nakomelingen van stamboekhengsten, beoordelen van stambomen bij de selectie van jonge hengsten, verlenen van het Prestatie predikaat voor merries, etc. De gegevens vanuit de competitiesport kennen een aantal beperkingen. De gegevens komen op een relatief hoge leeftijd beschikbaar. Voor de fokkerij van BP paarden geldt bovendien dat het aantal paarden dat wordt uitgebracht in de competitiesport (nog) relatief klein is. Om deze reden speelt de [IBOP](#) test een grote rol in de fokkerij van BP paarden.

Het BPS kent de volgende aanlegtest:

- De IBOP-test: paarden worden in een proef beoordeeld, waarin gekozen kan worden tussen rijproef, menproef. De paarden worden beoordeeld op de basisgangen (stap, draf, galop) en geschiktheid als rij-, menpaard.

Karakter

Het karakter kan globaal in twee aspecten verdeeld worden:

- Werklust: dit houdt verband met inzet, doorzettingsvermogen en bereidheid tot het uitvoeren van het gevraagde.
- Gebruiksgemak: dit houdt verband met eerlijkheid, betrouwbaarheid, etc. van het BP paard.

Beide kenmerken worden beoordeeld tijdens de IBOP test.

Gezondheidskenmerken

Het verzamelen van en selecteren voor gezondheidskenmerken is volop in ontwikkeling. In de komende jaren zullen gezondheidskenmerken een grotere rol gaan spelen in het fokkerijbeleid. Globaal zijn de gezondheidskenmerken te verdelen in:

- vitaliteit (duurzaamheid en laatrijtheid)
- vruchtbaarheid (hengsten en merries)
- ziekteresistentie
- erfelijke afwijkingen

Catagorie	Kenmerk	Waar
Vruchtbaarheid	Spermakwaliteit	Hengstenselectie
Erfelijk afwijkingen	Mondproblemen Hart Klinische keuring	Hengstenselectie
Overige	Cornage Staart- en manenezeem Klinisch- beweging Beenwerk gebreken	Hengstenselectie Keuringen Keuring – straat Keuring – straat

Selectie

De essentie van selectie is om die ouderdieren aan te wijzen die de volgende generatie veulens moeten voortbrengen. Er moet hierbij onderscheid gemaakt worden tussen hengsten en merries. Bij de merries vindt indirecte selectie plaats via een premie en predikatenstelsel, waarbij de betere merries frequenter voor de fokkerij worden ingezet.

Ook zal het BPS voor de hengstenselectie de voorkeur geven aan goedgekeurde hengsten van erkende E.U. stamboeken. Naar 2015 bij voorkeur alleen uit eigen fokmateriaal en met maximaal percentage vreemd bloed.

Hengstenselectie

De hengstenselectie bestaat uit:

- De hengsten worden goedgekeurd op de jaarlijkse hengstenkeuring op basis van afstamming, de eigen prestatie, afstammelingen en IBOP.
- Hengsten kunnen worden ingeschreven in het stamboekregister op basis van extreme sportprestaties.
- Hengsten van andere erkende stamboeken kunnen door ons stamboek erkend worden voor onze fokkerij indien zij een toegevoegde waarde voor ons fokdoel zijn.
- De hengsten (BP) moeten minimaal 3 geregistreerde voorouders hebben, minimaal 25% Fries bloed voeren en voldoende (gewenst t/m 2015) platenbont zwart zijn.
- Indien een hengst niet voldoet aan het gewenste percentage Fries bloed maar een grote bijdrage kan leveren aan ons fokdoelen en bloedverversing kan hij worden goedgekeurd door ons stamboek. Hij moet een extra toegevoegde waarde hebben, met unieke bloedvoering (tegen inteelt bestrijding) en kwaliteit. Deze hengsten worden ingeschreven in Type XX en FB.

Hengstenkeuring

De hengstenkeuring kent een drietal bezichtigingen.

- Eerste bezichting straat exterieur/beweging.
- Tweede bezichting d.m.v. vrij bewegen.
- Derde bezichting aan de hand.

Binnen 3 jaar na zijn goedkeuring moet de hengst een IBOP test positief (min. 60 punten) afleggen ter informatie van de fokker. Deze informatie wordt ook op de website gepubliceerd.

De hengstenkeuring zal jaarlijks georganiseerd worden in de periode februari -maart. Ook moeten er voldoende nakomelingen gekeurd zijn (minimaal 20). De gemiddelde score van deze nakomelingen worden gepubliceerd. Op basis van het nakomelingenonderzoek kunnen hengsten worden afgekeurd. De gegevens die voortkomt uit het nakomelingenonderzoek biedt waardevolle informatie bij de hengstenkeuze en worden gepubliceerd.

Hengsten moeten voor de fokwaarde gemiddeld 40 punten scoren en een betrouwbaarheid hebben van minimaal 20%. De kwaliteit van het merrie materiaal wordt meegenomen in de eindbeoordeling. De hengst wordt op wacht gezet wanneer hij niet aan de bovenstaande eisen kan voldoen. Dus niet voldoende nakomelingen heeft of geen IBOP test heeft afgelegd. Wanneer een hengst wordt afgekeurd of op wacht wordt gezet en de hengst toch wordt ingezet voor de fokkerij, zullen de veulens worden ingeschreven in het Voorboek in plaats van het Veulenboek.

Hengsten succesvol in de sport.

Met als doel de sportaanleg in de populatie te verbeteren voorziet het beleid voor een apart selectietraject voor inschrijving in het stamboekregister, van (minimaal 6-jarige) hengsten met zeer goede **prestaties (minimaal Z2 niveau)** in de sport. Deze hengst hoeven geen IBOP test meer af te leggen. De hengst moet voldoen aan dezelfde eisen qua exterieur, spermaonderzoek, etc.

Nakomelingenonderzoek

Hoewel het goedkeuren van (jonge) hengsten geschied op basis van de op dat moment beste informatie (pedigree en eigen prestatie), biedt dit geen garantie dat deze hengsten ook daadwerkelijk positief vererven. Om een goed beeld te krijgen over de werkelijke genetische aanleg van een hengst, moet een voldoende (min. 20) aantal nakomelingen beoordeeld worden. Het nakomelingenonderzoek bestaat uit het beoordelen van nakomelingen (zowel veulens als volwassen paarden), eventuele erfelijk afwijkingen, etc. Op basis van het nakomelingenonderzoek kunnen hengsten worden afgekeurd. De gegevens die voortkomt uit het nakomelingenonderzoek biedt waardevolle informatie bij de hengstenkeuze en worden gepubliceerd.

Hengsten moeten voor de fokwaarde gemiddeld 40 punten scoren en een betrouwbaarheid hebben van minimaal 20%. De kwaliteit van het merrie materiaal wordt meegenomen in de eindbeoordeling. De hoofdinspecteur zal een verslag schrijven over de bevindingen van de nakomelingen.

Fokwaardeschatting

Verschillen die we waarnemen tussen groepen nakomelingen van hengsten (of merries) zijn slechts voor een deel van genetische aard en slechts voor de helft afkomstig van de vader. Het is bekend dat de ene hengst meer en betere kansen krijgt dan de andere hengst. Om een goed inzicht te krijgen in de genetische aanleg van een paard (meestal hengsten) moeten de ruwe gegevens gecorrigeerd worden voor niet genetische factoren. Dit is de essentie van de fokwaardeschatting. Het schattingsmodel dat door het BPS wordt toegepast voor de fokwaardeschatting is op basis van de keuring resultaten van de nakomelingen. De uitslagen van de keuringsresultaten worden per onderdeel (stap, draf, galop, rastype, bouw, beenwerk, hoogtemaat) bij elkaar opgeteld en gedeeld door het aantal gekeurde dieren. Wanneer er 20 nakomelingen van een hengst gekeurd zijn geeft dit een betrouwbaarheid van 20%. Ieder extra gekeurd paard zal de betrouwbaarheid met 0.01% verhogen.

Elk paard in de populatie heeft een fokwaarde. Bij een veulen is de fokwaarde het gemiddelde tussen de fokwaarde van beide ouders. Later wordt de eigen prestatie van het paard in de fokwaardeschatting meegenomen en daarna de informatie van de nakomelingen.

Merrie selectie

Merries zonder bekende afstamming kunnen de eerste 6 jaar (t/m 2015) opgenomen en geregistreerd worden in één van de Voorboeken. Zij moeten dan voldoen aan de raseigenschappen en gebruikt kunnen worden voor ons fokdoel. Ook moet er DNA profiel worden. Feitelijk vindt er in directe zin geen selectie van merries plaats. Van alle merries in één van de registers ingeschreven merries worden de nakomelingen eveneens ingeschreven, ongeacht de kwaliteit van de. Indirect wordt er wel geselecteerd in het merriemateriaal. Door een stelsel van predikaten en premies worden merries naar kwaliteit onderscheiden. De predikaten zijn gebaseerd op de kwaliteit van de merrie (exterieur/sportaanleg) of de kwaliteit van de nakomelingen (exterieur/sportaanleg). De kwalitatief betere merries zullen meer nakomelingen voortbrengen. De beschrijving van predikaten is beschreven in het reglement registratie.

Merries kunnen de volgende predikaten behalen, Ster 1° of 2° premie, Elite, Preferent en Prestatie.

Lineair scoren

Op de stamboekkeuring worden alle merries beoordeeld op exterieur en beweging. Alle paarden worden beoordeeld aan de hand van het lineair scoreformulier. Op dit formulier worden allerlei kenmerken van het exterieur en de beweging beoordeeld. Hierdoor ontstaat een gedetailleerde beschrijving van de kenmerken van het paard ten opzichte van de BPS populatie. Daarna wordt een waarderingscijfer gegeven voor de hoofdkenmerken, exterieur, beweging en rastype. Het geheel geeft informatie over de lichaamsbouw en functionaliteit en daarmee over de kwaliteit van het paard. Het lineaire scoreformulier is voor de eigenaar nuttig, hij heeft hiermee naast het oordeel over het paard in zijn totaliteit ook een rapport per onderdeel. De lineaire score formulieren worden ook gebruikt om de fokwaarden te berekenen (hengsten), waar fokkers hun hengstenkeuze door kunnen bepalen.

1. Kenmerken scoren

Op het lineaire scoreformulier staan allerlei kenmerken van exterieur, de beweging en rastype afzonderlijk weergegeven. Per kenmerk staan de twee uiterste waarden (bijvoorbeeld lang en kort, opwaards en neerwaards) weergegeven, met daartussen negen aankruisvakjes. De middelste drie geven aan dat wat gezien wordt bij een paard binnen het gemiddelde van de populatie valt. De drie aankruisvakjes zowel links als rechts van de middelste drie geven aan dat ofwel het linkerkenmerk (bijvoorbeeld opwaarts ofwel het rechterkenmerk (bijvoorbeeld neerwaarts) duidelijk aanwezig is bij het paard. Door een van de negen vakjes aan te kruisen geeft de inspecteur/jury aan in welke mate dit kenmerk bij het paard aanwezig is. Naast deze kenmerken zijn er extra vakjes die een inspecteur/jury aan kan kruisen als het paard een gebrek of afwijking vertoont, of als er een opmerking bij het betreffende onderdeel gemaakt moet worden. Voorbeelden hiervan zijn een onderbeet, eczeem, ongelijke hoeven of een ramshoofd.

2. Waarderingscijfers

Nadat alle kenmerken op het scoreformulier zijn ingevuld gaan de juryleden de waarderingscijfers bepalen. Op dit moment zal de jury een waardering hangen aan hetgeen zij in het scoren van de kenmerken hebben geconstateerd. Hierbij worden cijfers gegeven voor de hoofdkenmerken, stap, draf, galop, bouw, beenwerk en rastype. De schaal die gebruikt wordt loopt van 1 tot 10, waarbij stappen van 0.5 worden gehanteerd. Vanaf het cijfer 5.5 scoort het paard een voldoende.

Voor stamboekopname moet minimaal 36 punten behaald worden met maximaal 1 onvoldoende (cijfer 5 of lager) op de basisgangen.

Evaluatie

Om te beoordelen of het gevoerde beleid tot het beoogde resultaat heeft geleid, moet het fokkerijbeleid geëvalueerd worden. In het geval dat de doelstellingen niet worden gehaald dient het fokkerij/selectiebeleid te worden gewijzigd. Hiermee is het fokkerijbeleid een cyclisch proces. Een hulpmiddel dat door het BPS wordt gebruikt bij de evaluatie is de genetische trend voor de fokdoelkenmerken. Op basis van de gemiddelde fokwaarde voor een kenmerk per geboortjaar, kan gekeken worden of vooruitgang wordt geboekt.

Inteelt

In een open populatie als die van het BPS speelt inteelt geen belangrijke rol in het fokkerijbeleid. Feit is dat de inteelt binnen de populatie van het BP paard in de toekomst toeneemt. Het BPS adviseert fokker dan ook om voldoende vreemd bloed te blijven gebruiken in de toekomst. Door hengsten te gebruiken met Type BP en XX zullen wij ons fokdoel sneller bereiken en sterkere paarden over houden.

Inteelt op paardniveau

Leden worden door het BPS geadviseerd om bij het maken van paringen, nauwe inteelt te voorkomen. De inteeltcoëfficiënt wordt berekend binnen 5 generaties maar wordt nog niet op het stamboekcertificaat vermeld. Het percentage vreemd bloed wordt wel op het stamboekcertificaat vermeld.

Juryleden

Juryleden worden aangewezen door het AB.